

Ve Štrasburku dne 1. 7. 2014
COM(2014) 392 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

**Cesta k obnovenému konsensu o prosazování práv duševního vlastnictví:
akční plán EU**

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU

Cesta k obnovenému konsensu o prosazování práv duševního vlastnictví: akční plán EU

1. ÚVOD

Na svém zasedání v březnu 2014 potvrdila Evropská rada důležitost duševního vlastnictví jakožto klíčové hnací síly růstu a inovace a zdůraznila potřebu bojovat proti padělání, a podpořit tak konkurenceschopnost EU na globální úrovni¹. Práva duševního vlastnictví představují jednu z hlavních cest, jež umožňuje společností, tvůrcům a vynálezčům dosáhnout návratnosti jejich investic do znalostí.

V nedávné studii se odhaduje, že odvětví intenzivně využívající práv duševního vlastnictví tvoří přibližně 39 % HDP EU (zhruba 4,7 bilionu EUR ročně) a že na nich závisí až 35 % všech pracovních míst, započítáme-li i nepřímá pracovní místa². Z praktického hlediska je duševní vlastnictví v důsledku udělování dočasných výlučných práv přímo spojeno s výrobou a distribucí nového a pravého zboží a služeb, z čehož mají prospěch všichni občané. Klíčem k dosažení těchto cílů je optimální a ekonomicky efektivní „infrastruktura“ duševního vlastnictví, která zahrnuje právní uznání, zápis, využívání a vyvážené prosazování všech forem práv duševního vlastnictví³.

Aby si EU zachovala konkurenceschopnost vůči zemím, ve kterých jsou náklady na práci, energii a suroviny nižší, potřebuje inovace a tvořivost, a proto musí vytvořit podmínky, ve kterých se inovacím daří, díky čemuž nám evropské podniky mohou pomoci nalézt cestu z krize. Proto odvětví založená na znalostech sehrávají ve strategiích „Globální Evropa“ a „Evropa 2020“ ústřední roli.

Toto sdělení se zaměřuje na prosazování práv duševního vlastnictví. Jeho záměrem je stavět na konsensu, podle něhož by politika prosazování práv duševního vlastnictví měla být zaměřena na boj proti porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku, které je nejškodlivější. Má za cíl navrhnout nové politické nástroje k prosazování, jako je přístup založený na „sledování peněz“, jehož smyslem je zbavit porušovatele práv v komerčním měřítku příjmů, díky kterým jsou pro ně tyto činnosti přitažlivé.

¹ Závěry Evropské rady 20–21.3.2014, s. 5 a s. 6.

² *Intellectual Property Rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in Europe* (Odvětví intenzivně využívající práv duševního vlastnictví a jejich příspěvek k hospodářské výkonnosti a zaměstnanosti v Evropě). Viz: oami.europa.eu

³ Viz: ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property

Výrobky uváděné na trh, tedy zboží a služby, které nerespektují duševní vlastnictví vytvořené jinými, se dotýkají nás všech jako občanů, spotřebitelů, podniků a daňových poplatníků. Porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku odrazuje od investic do inovací a tvořivosti, čímž ztěžuje vytváření pracovních míst.

Rozsah problému porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku je obtížné odhadnout, ale o jeho ekonomickém dopadu se vedou rozsáhlé debaty⁴. Nedávná souhrnná zpráva o podvodech, která se dotazovala více než 800 pracovníků na vyšších vedoucích pozicích, uvádí, že 11 % společností se v roce 2013 stalo obětí porušování práv duševního vlastnictví⁵. Na úrovni EU je ve statistikách celních zadržení na vnějších hranicích pro podezření z porušení práv duševního vlastnictví zaznamenáno za rok 2012 více než 90 000 případů⁶. Přibližně 70 % z těchto případů se týkalo poštovních a kurýrních zásilek, což odráží růst elektronického obchodu. Celkem bylo zadrženo téměř 40 milionů kusů zboží s odhadovanou hodnotou (z hlediska ekvivalentních pravých výrobků) dosahující téměř 1 miliardy EUR. Jeden členský stát odhadl, že 81 % výrobků porušujících práva duševního vlastnictví je spojeno s organizovanou trestnou činností⁷. Tento stát výpočtem dospěl k tomu, že zatímco nezákonné příjmy generované organizovanou trestnou činností v rámci porušování práv duševního vlastnictví přesahují 100 milionů EUR, náklady, které nese hospodářství tohoto členského státu jako celek – z hlediska ušlých přímých příjmů legitimních podniků, ušlých příjmů státu, ztráty pracovních míst a vysokých nákladů na prosazování – dosáhly téměř pětinasobku této částky (470 milionů EUR).

Porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku se vyznačuje jak úskočností, tak i pohyblivostí cíle postihu. I když je podnikána řada kroků k odrazení od takového porušování, včetně rozšiřování legální on-line nabídky konkurenčního zboží a služeb, ekonomická návratnost distribuce a prodeje výrobků porušujících práva duševního vlastnictví je taková, že bude vždy existovat motivace zapojit se do takových činností. Vzhledem k rychlosti, jíž lze tyto činnosti rozvíjet a zneužívat, jsou nezbytné přesné systémy odhalování a rychlá realizace preventivních opatření.

Taková opatření však musí být zároveň přiměřená a musí být minimalizováno případné riziko jejich zneužití k narušení hospodářské soutěže, což by mohlo bránit vzniku nových inovativních výrobků a obchodních modelů a neodůvodněně omezovat základní svobody. Potřebné odhalování vyžaduje sdílení operativních informací mezi zúčastněnými stranami, především mezi vnitrostátními donucovacími orgány. Z toho vyplývá, že při svém úsilí

⁴ Organizace RAND Europe vypracovala v roce 2012 zprávu: *Measuring IPR infringements in the internal market* (Měření porušování práv duševního vlastnictví na vnitřním trhu). Zpráva se zabývá průmyslem financovanými studii, které hodnotí tento problém, a jejich souvisejícími omezeními.
http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/ipr_infringement-report_en.pdf

⁵ Viz: kroll.com

⁶ Viz: ec.europa.eu/taxation_customs

⁷ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/246390/horr73.pdf.
Z odhadu je vyloučena počítačová kriminalita.

odrazovat od porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku musí Komise uplatnit komplexní, vyvážený a flexibilní systém, který je schopen rychle reagovat na měnící se výzvy, kterým znalostní ekonomika EU ve 21. století čelí.

Toto sdělení – v souladu se strategií Evropa 2020 a aniž je dotčen probíhající přezkum právních předpisů – stanoví desetibodový akční plán⁸. Řadu opatření provede Komise, v případě potřeby ve spolupráci s Úřadem pro harmonizaci na vnitřním trhu (OHIM), který od června 2012 spravuje Evropské středisko pro sledování porušování práv duševního vlastnictví⁹ (dále jen „středisko“). Tato opatření spolu se souvisejícími doprovodnými činnostmi a studii, které jsou v tomto akčním plánu uvedeny, představují první rozhodující krok k vytváření účinné politiky pro prosazování práv duševního vlastnictví zaměřené na porušování práv v komerčním měřítku na úrovni EU a na vnitrostátních úrovních. Cílem by mělo být dosažení obnoveného konsensu o tom, jak jsou práva duševního vlastnictví vykonávána, a to při plném zapojení všech zúčastněných stran. Komise bude sledovat výsledky tohoto akčního plánu a vyzývá Evropský parlament, Radu, členské státy, Evropský hospodářský a sociální výbor, středisko a zúčastněné strany, aby k nadcházející práci aktivně přispěly.

Toto sdělení doplňuje strategie ochrany a prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích a prohlubování spolupráce mezi celními orgány v EU a ve třetích zemích v oblasti obchodu se zbožím, které porušuje práva duševního vlastnictví, jak stanovuje akční plán EU v celní oblasti.

Všechna uvedená opatření mají za cíl zaručit účinné uplatňování a prosazování stávajících právních předpisů EU, pokud jde o pravidla v oblasti duševního vlastnictví, včetně pravidel o prosazování podle občanského práva. Jejich společným cílem je i) s využitím všech prostředků účinně odrazovat od uvádění na trh a šíření (jak na trzích EU, tak na trzích, které jsou s nimi stále více svázány) výrobků porušujících práva duševního vlastnictví a bránit těmto činnostem, a tím ii) povzbudit investice, růst a zaměstnanost v odvětvích, která se opírají o práva duševního vlastnictví a jsou pro naše hospodářství velmi důležitá. Posílené prosazování samo o sobě nevyřeší tento problém, kterému je třeba se věnovat v diskusích a osvětových kampaních, jež se zaměří na spotřebitele a výrobce a zvýší povědomí o širších důsledcích porušování práv duševního vlastnictví.

⁸ Navržená opatření nemají žádné rozpočtové dopady nad rámec toho, co je již zakotveno v oficiálních programech Komise na nadcházející roky.

⁹ Nařízení (EU) č. 386/2012 ze dne 19. dubna 2012 svěřuje úřadu OHIM různé úkoly, jejichž cílem je usnadňovat a podporovat činnost vnitrostátních orgánů, soukromého sektoru a orgánů EU v boji proti porušování práv duševního vlastnictví. Tyto úkoly nezahrnují účast na jednotlivých operacích nebo vyšetřováních prováděných vnitrostátními orgány, ani záležitosti, které upravuje část III hlava V Smlouvy o fungování Evropské unie (například spolupráci v trestních věcech a policejní spolupráci).

2. ZAPOJENÍ VŠECH ÚČASTNÍKŮ HODNOTOVÉHO ŘETĚZCE V OBLASTI DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

2.1. Originál, nebo padělek? Zvyšování povědomí spotřebitelů, zaměstnanců a zákazníků

Spotřebitelé, zaměstnanci a podniky nemají vždy povědomí o rozsahu porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku a o ekonomických škodách, které způsobuje. Tyto škody zahrnují závažné negativní dopady těchto činností na daňové příjmy, související náklady pro daňové poplatníky a konkurenceschopnost legitimních podniků, jakož i napojení na trestnou činnost velkého rozsahu. Spotřebitelé si současně ne vždy uvědomují možné negativní dopady, kterým mohou být osobně vystaveni, pokud si zakoupí výrobky porušující práva duševního vlastnictví, zejména s ohledem na možná zdravotní a bezpečnostní rizika.

Středisko dne 25. listopadu 2013 zveřejnilo výsledky studie o vnímání duševního vlastnictví, která shrnuje úroveň povědomí občanů o této problematice¹⁰. Studie vycházela z průzkumu literatury, kvalitativního průzkumu na vzorku 250 Evropanů ve věku od 15 do 65 let a kvantitativní fáze, v níž přes 26 000 Evropanů vyjádřilo své názory v telefonických pohovorech. I když jde teprve o první krok, studie prokázala nedostatečnou vnímavost, zejména mezi mladšími respondenty, pokud jde o rozsah dopadů porušování práv duševního vlastnictví na ochranu a tvorbu pracovních míst, která jsou na duševním vlastnictví založena. Rovněž z ní vyplynulo, že mladí Evropané mají dojem, že z infrastruktury v oblasti práv duševního vlastnictví mají prospěch především velké společnosti. Vzhledem k výše uvedenému se Komise domnívá, že v celé EU jsou potřebné důraznější a koordinovanější konzultace ohledně opatření na zvyšování povědomí a snadno přístupné zastřešující informační nástroje¹¹.

Budoucí opatření by měla zahrnovat přístup s více cíli a analýzu, proč digitální generace stále více vyhledává výrobky, které porušují práva duševního vlastnictví. Jejich součástí by měla být nepolevující snaha zabývat se zbývajícími překážkami, jež brání rozvoji a šíření výrobků respektujících práva duševního vlastnictví na jednotném trhu takovým způsobem, který by splňoval potřeby spotřebitelů v digitálním věku. Rovněž by měla stavět na prokázaných mezerách v povědomí spotřebitelů a na účinnosti předchozích osvětových kampaní v členských státech. Dobrá vodítka v tomto směru nabízí zpráva střediska o vnímání duševního vlastnictví.

Středisko sestavilo internetový rejstřík osvědčených postupů z dosavadních vnitrostátních osvětových kampaní. Porušování práv duševního vlastnictví by mohlo být značně omezeno lepším informováním všech účastníků jednotného trhu (občanů, spotřebitelů, zaměstnanců,

¹⁰ Viz: oami.europa.eu.

¹¹ Nedávno vyvinula iniciativu na zviditelnění negativních ekonomických dopadů, které mají na občany ušlé veřejné příjmy a ztráta pracovních míst v důsledku porušování práv duševního vlastnictví k legálním výrobkům, zejména ve vybraných odvětvích: „Napodobeniny za podezřele nízké ceny... Jakou cenu však za padělky platíme ve skutečnosti?“, více informací viz: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/tajani/stop-fakes/index_cs.htm

podniků a orgánů veřejné moci) o dostupnosti atraktivních, přístupných a cenově dostupných produktů duševního vlastnictví na celém jednotném trhu. V roce 2014 bude středisko pomáhat členským státům při tvorbě a uskutečňování komunikačních kampaní na zvyšování povědomí občanů Unie o dopadu porušování práv duševního vlastnictví, zejména na zaměstnanost a hospodářství, přičemž bude čerpat z rostoucí báze znalostí vytvořené na základě studií, jež provádělo. Tyto kampaně by se rovněž měly zaměřit na zlepšování dostupnosti výrobků respektujících práva duševního vlastnictví na jednotném trhu a zdůrazňovat výhody, které spotřebitelé získají, pokud zvolí výrobky respektující práva duševního vlastnictví, zejména pokud jde o dodržování norem v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví a soulad s právními předpisy na ochranu spotřebitele.

Opatření 1: Komise hodlá podporovat středisko a vnitrostátní orgány v jejich úsilí zahájit a sledovat novou generaci cílených komunikačních kampaní. Jejich součástí by měly být kampaně na zvyšování povědomí občanů, zejména mladých lidí, o ekonomických škodách, které porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku způsobuje, a o možných bezpečnostních a zdravotních rizicích spojených s výrobky, které porušují práva duševního vlastnictví, jakož i kampaně zdůrazňující výhody, kterých spotřebitelé dosáhnou, pokud zvolí výrobky respektující práva duševního vlastnictví, a kampaně na zlepšení dostupnosti takových výrobků.

2.2. Odpovědnost nositelů práv za zajištění integrity dodavatelského řetězce

Šíření informačních a komunikačních technologií (IKT) usnadnilo rozvoj stále delších, často celosvětových dodavatelských řetězců. Umožnilo rovněž snížení nákladů na skladování, neboť provozovatelé přešli na dodávky přesně v danou dobu. IKT navíc umožnily zvýšit podíl přímých dodávek konečnému spotřebiteli. Takový vývoj je sice pozitivní, ale využívají jej i hospodářské subjekty, které porušují práva duševního vlastnictví. Projevuje se to tím, že roste význam malých zásilek zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, porušovatelé práv rychle vstupují na mimořádně velký počet výrobních trhů a rychle je opouštějí a dochází k infiltracím do nejslabších částí dodavatelských řetězců, které samy vedou přes mnoho zemí. V této souvislosti a vzhledem k tomu, že koneční spotřebitelé se stále více zajímají o etické chování podniků, je třeba uvést, že audit dodavatelského řetězce, který riziko porušování práv duševního vlastnictví snižuje, nabízí společnostem intenzivně využívajícím práva duševního vlastnictví a obchodujícím na jednotném trhu také zvýšení marketingové hodnoty a dobré pověsti¹².

Komise v této věci nejprve prověří možnost dobrovolně uplatňovaného evropského režimu a podpoří zavádění osvědčených postupů vycházejících z náležité péče napříč odvětvími intenzivně využívajícími práva duševního vlastnictví, a to zvyšováním povědomí a informováním o nákladech a přínosech soustavného uplatňování systémů kvalitativního

¹² Nařízení (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010 stanoví povinnost náležité péče pro hospodářské subjekty, které uvádějí na trh dřevařské výrobky.

auditu, které jsou již upraveny normami od uznávaných mezinárodních subjektů. Konkrétně do konce roku 2014 Komise uspořádá seminář zúčastněných stran na téma uplatňování náležité péče v dodavatelských řetězcích jako prostředku k prevenci porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku. Zahrnutí budou dodavatelé, nositelé práv, zprostředkovatelé (včetně online platforem, vyhledávačů, dopravců apod.), členské státy, akademická sféra a nevládní organizace.

IKT rovněž hrají zásadní úlohu při zajištění bezpečnosti maloobchodních distribučních a logistických systémů, a tím pomáhají odhalit výrobky porušující práva duševního vlastnictví a zabránit jim ve vstupu do systému. K zajištění toho, aby distribuční řetězce výrobků byly bezpečné a nepronikaly do nich výrobky porušující práva duševního vlastnictví, se používají technologie řízení zásob, například kombinace identifikátorů jednotlivých výrobků (2D čárové kódy) a radiofrekvenční identifikace (RFID). Komise na základě práce Společného výzkumného střediska v této oblasti následně vydá zprávu o tom, jak nová technologická řešení, která spotřebitelům přinášejí nové možnosti, přispějí k boji proti padělání a pirátství. Výzkum v oblasti bezpečnosti – financovaný prostřednictvím rámcového programu EU pro výzkum a vývoj – se zabývá dodavatelskými řetězci pro zboží v kontejnerech, aby pomohl odhalovat původ přepravovaného zboží a přispěl k procesu posuzování rizik. Společné výzkumné středisko rovněž vyvinulo IT nástroj (Contraffice), který umožňuje celním orgánům analyzovat trasy a pohyby nákladních kontejnerů dovážených do EU¹³. Navrhovaný seminář zhodnotí použitelnost technologií sledování pohybu zásilek pro různé modely distribuce a maloobchodního prodeje, na něž odvětví intenzivně využívající práva duševního vlastnictví spoléhají, a bude informovat podniky o osvědčených postupech.

Opatření 2: Komise zahájí řadu konzultací se všemi příslušnými zúčastněnými stranami včetně občanské společnosti na téma uplatňování náležité péče v celých dodavatelských řetězcích jako prostředku k zabránění porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku. Na základě shromážděných informací hodlá za tímto účelem rozvinout režim náležité péče v EU. V první fázi bude usilovat o dobrovolné zavádění tohoto režimu, který bude pečlivě sledovat, aby zjistila, zda jsou zapotřebí další iniciativy.

2.3. „Sledování peněz“: dialogy se zúčastněnými stranami z odvětví za účelem odstranění nabídky výrobků porušujících práva duševního vlastnictví z internetu

Ke splnění dvojího cíle, totiž k rychlému odhalení činností porušujících práva duševního vlastnictví v komerčním měřítku a k jejich ukončení, jsou důležité dohody mezi nositeli práv a obchodními partnery ohledně toho, komu bude svěřena výroba, propagace, podpora a prodej jejich výrobků. Nedílnou součástí jakéhokoli takového memoranda by měly být mechanismy na ochranu základních práv a konkurenčního prostředí, zaměřené zejména na prevenci případných zneužití. Jsou-li takové dohody využívány, představují mechanismus

¹³ Viz: ec.europa.eu/dgs/jrc

rychlé reakce na problém porušování práv duševního vlastnictví. Dialogy se zúčastněnými stranami, které k takovým dohodám vedou, zahrnují jednání reprezentativní skupiny příslušných zúčastněných stran, která se zaměřují na konkrétní problémy a hledání praktických řešení, jež jsou realistická, vyvážená, přiměřená a spravedlivá pro všechny zúčastněné. Tato jednání iniciovala Komise a jejich cílem je usnadnit tvorbu memorand o porozumění, které stanoví zásady, jež signatáři mohou uplatňovat ve dvoustranných smluvních ujednáních. Cílem je zbavit porušovatele práv duševního vlastnictví jejich příjmů. Výsledkem prvního dialogu na téma omezení prodeje padělků prostřednictvím on-line platform bylo v roce 2011 memorandum o porozumění¹⁴. Hodnotící zpráva z dubna 2013¹⁵ dospěla k závěru, že by jej bylo možné úspěšně rozšířit a zahrnout nové strany. S přihlédnutím k veškerému relevantnímu vývoji Komise zahájí v letech 2014 a 2015 nové dialogy se zúčastněnými stranami, které budou zahrnovat poskytovatele reklamních služeb, poskytovatele platebních služeb a dopravce, aby v průběhu roku 2015 bylo dosaženo dalších memorand o porozumění, jež pomohou odstranit nabídku výrobků porušujících práva duševního vlastnictví z internetu. Středisko současně vypracuje srovnávací analýzu stávajících postupů spolupráce mezi nositeli práv a obchodními partnery usazenými v členských státech a v třetích zemích.

Opatření 3: Komise na základě dialogů se zúčastněnými stranami zahrnujících poskytovatele reklamních služeb, poskytovatele platebních služeb a dopravce podpoří vytváření dalších dobrovolných memorand o porozumění za účelem snížení zisků z porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku v on-line prostředí.

2.4. Pomoc malým a středním podnikům při prosazování jejich práv duševního vlastnictví

EU stanovila harmonizovaná pravidla pro občanskoprávní režimy nápravy v oblasti práv duševního vlastnictví směrnicí z roku 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví¹⁶. Po zveřejnění sdělení v roce 2010¹⁷ uskutečnila Komise rozsáhlou veřejnou konzultaci, aby posoudila, zda tento předpis plní svůj účel, pokud jde o nesčetné problémy v oblasti prosazování práv duševního vlastnictví. Koncem roku 2012 Komise zaslala zúčastněným stranám dotazník, aby shromáždila informace, zda jsou stávající přeshraniční možnosti nápravy podle občanského práva při porušení práv duševního vlastnictví dostupné všem nositelům práv, zejména malým a středním podnikům. Rovněž zkoumala, zda je systém soudů v členských státech dostatečně rychlý a disponuje dostatečnou specializací. Výsledky tohoto průzkumu byly zveřejněny v červenci 2013¹⁸. Na jejich základě Komise zváží, zda jsou nutná další opatření ke zlepšení občanskoprávních nápravných postupů, jako jsou žalobní nároky s nízkou hodnotou, pro malé a střední podniky. Vysoké náklady na soudní

¹⁴ Viz: ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement

¹⁵ COM(2013) 209 ze dne 18.4.2013.

¹⁶ Směrnice 2004/48/ES ze dne 29.4.2004.

¹⁷ KOM(2010) 779 ze dne 22.12.2010.

¹⁸ Viz: ec.europa.eu/internal_market/consultations

řízení a jeho složitost často odrazují inovativní malé a střední podniky od prosazování jejich práv duševního vlastnictví, včetně práv plynoucích z patentů, jejichž využití je nezbytné k dodržení technických norem, a mohou vést ke zneužití trhu ze strany větších konkurentů. Na úrovni Unie již existuje několik nástrojů v oblasti občanskoprávních řízení. Komise nedávno navrhla¹⁹ posílit a zlepšit stávající evropské řízení o drobných nárocích, což je jednotné řízení, které k dispozici ve všech členských státech (nařízení (ES) č. 861/2007). Toto opatření přispívá k iniciativám, jakou je například srovnávací přehled EU o soudnictví²⁰, kterými Komise pomáhá členským státům zlepšovat účinnost jejich vnitrostátních soudních systémů.

Opatření 4: Komise hodlá analyzovat stávající vnitrostátní iniciativy, jejichž cílem je zlepšit občanskoprávní postupy prosazování práv duševního vlastnictví pro malé a střední podniky, zejména pokud jde o žalobní nároky s nízkou hodnotou, podat o tom zprávu a zvážit v této oblasti případná opatření.

Vysoké náklady na soudní řízení a jeho složitost mohou často odradit inovativní malé a střední podniky od prosazování jejich práv duševního vlastnictví. V důsledku toho nemají malé a střední podniky optimální návratnost svých inovativních investic a nemohou rozšiřovat své činnosti v oblasti výzkumu a vývoje. V některých členských státech se tuto situaci snaží napravit vnitrostátní režimy a fondy, například prostřednictvím lepších možností pojištění pro případ soudního sporu. V roce 2015 Komise s pomocí střediska v případě potřeby přezkoumá účinnost těchto vnitrostátních režimů, jakož i režimů třetích zemí. Na tomto základě bude Komise konzultovat výsledky tohoto přezkumu formou zelené knihy, která popřípadě povede k politické iniciativě.

Opatření 5: Komise vydá zelenou knihu, aby se zúčastněnými stranami konzultovala potřeba budoucích opatření EU, která budou vycházet z osvědčených postupů zjištěných ve vnitrostátně financovaných režimech na pomoc malým a středním podnikům při prosazování jejich práv duševního vlastnictví.

Pokud jde o prosazování práv duševního vlastnictví ze strany malých a středních podniků, středisko by mohlo ve svých různých činnostech užitečně zohlednit specifika malých a středních podniků, včetně jejich omezených zdrojů. Malé a střední podniky jako nositelé práv často potřebují informace, jak přizpůsobit své strategie uvádění na trh nebo distribuce, a rovněž mohou postrádat dovednosti a odbornost, aby mohly účinně chránit své duševní vlastnictví. Komise proto usiluje o vytvoření systému podpory²¹, který zahrnuje otázky prosazování: jednak posílením a koordinací vnitrostátní podpory prostřednictvím projektu IPorta, jednak poradenstvím ve věcech práv duševního vlastnictví v mezinárodním podnikání prostřednictvím evropské asistenční služby pro otázky práv duševního vlastnictví (*European*

¹⁹ COM(2013) 794 final.

²⁰ http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice_scoreboard_communication_en.pdf

²¹ http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/ipr/what-are-iprs/index_cs.htm

IPR Helpdesk) a asistenčních služeb pro malé a střední podniky pro otázky práv duševního vlastnictví v třetích zemích²². Tento systém úzce spolupracuje s obecnou podporou podnikání, s vnitrostátní podporou v oblasti duševního vlastnictví a s činností střediska.

2.5. Systémy zpětného zúčtování: nástroj pro spotřebitele

Někteří vydavatelé kreditních a debetních karet poskytují systémy zpětného zúčtování („*chargeback*“), v rámci kterých mohou spotřebitelé až do určité hodnoty rozporovat a odmítnout platbu za službu či výrobek, které by si nepřáli koupit, pokud by věděli, že nejsou pravé. V některých členských státech jsou tyto systémy povinně stanoveny zákonem. Je zřejmé, že tyto systémy působí proti podvodům, mohou však rovněž pomoci zajistit, aby spotřebitelé, kteří nevědomky obdrží zboží a služby porušující práva duševního vlastnictví, nemuseli za takové zboží nebo služby zaplatit nebo mohli následně požadovat náhradu škody. Tyto režimy mohou sehrát svou roli při omezování nezákonných příjmů hospodářských subjektů porušujících práva duševního vlastnictví. V roce 2014 Komise zahájí konzultace ohledně systémů zpětného zúčtování a jiných systémů potvrzování plateb, které by omezily toky peněz do činností porušujících práva duševního vlastnictví v komerčním měřítku. Tato veřejná konzultace bude zkoumat prostor pro přijímání opatření v této oblasti.

Opatření 6: Komise vydá zelenou knihu, aby se zúčastněnými stranami konzultovala dopad systémů zpětného zúčtování a souvisejících systémů na porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku. Na tomto základě prozkoumá potřebu a prostor pro přijetí konkrétních opatření v této oblasti.

3. SPOLUPRÁCE ORGÁNŮ VEŘEJNÉ MOCI

3.1. Spolupráce mezi vnitrostátními orgány

V Evropě bez vnitřních hranic je vzhledem k nadnárodní povaze organizované trestné činnosti zapojené do porušování práv duševního vlastnictví nutné posílit spolupráci mezi vnitrostátními orgány, orgány EU, agenturami EU působícími v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, příslušnými třetími zeměmi a dalšími partnery. V této souvislosti Rada pro spravedlnost a vnitřní věci²³ – zejména na základě posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti vypracovaného Europolu – v červnu 2013 rozhodla, že v letech 2014–2017 by mělo být prioritou rozbít skupiny organizované trestné činnosti zapojené do výroby a distribuce padělaného zboží, které porušují právní předpisy v oblasti zdraví, bezpečnosti a potravin, a skupiny vyrábějící nekvalitní zboží.

Členské státy s podporou sekretariátu Rady, Komise, Eurojustu, Europolu a dalších příslušných agentur EU vypracovávají roční operační akční plány, aby jednotlivé priority pro

²² [Další podrobnosti viz sdělení Komise „Obchod, růst a duševní vlastnictví – strategie ochrany a prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích“, COM(2014) [...].]

²³ Závěry Rady ze dne 7.6.2013, jimiž se stanoví priority EU pro boj proti závažné a organizované trestné činnosti.

boj proti závažné a organizované trestné činnosti stanovené v uvedených závěrech Rady splnily²⁴. Provádění těchto opatření bude pravidelně sledováno. Komise je ochotna podpořit členské státy prostřednictvím možného spolufinancování těchto opatření.

Akční plán EU v celní oblasti pro boj proti porušování práv duševního vlastnictví na období let 2013 až 2017²⁵ stanoví rámec pro společné opatření 28 celních správ za účelem účinnějšího boje proti porušování práv duševního vlastnictví na vnějších hranicích EU. Předpokládá vytvoření zvláštních přístupů k řešení problematiky kurýrních a poštovních zásilek zboží, které porušuje práva duševního vlastnictví a bylo zakoupeno na internetu. Je nutná hlubší přeshraniční spolupráce i spolupráce mezi orgány. Komise v roce 2015 uspořádá konferenci zástupců celních, policejních a soudních orgánů se záměrem určit, jak lze takové posílené spolupráce dosáhnout.

Otázkou, jak lépe sledovat vývoj trendů v prosazování práv duševního vlastnictví mimo EU, se souběžně zabývá sdělení Komise o aktualizaci „Strategie prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích“ z roku 2004²⁶. V rámci vyjednávání dohod o volném obchodu se EU snaží obdržet zásadní závazky ze strany vlád třetích zemí, aby dosáhla vysoké úrovně prosazování práv duševního vlastnictví, a usnadnila tak obchod s výrobky, které jsou na právech duševního vlastnictví z velké míry založeny. Také by měla být rozvíjena hlubší spolupráce mezi celními orgány v EU a ve třetích zemích, pokud jde o obchod se zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví, jak je uvedeno v akčním plánu EU v celní oblasti²⁷.

Některé členské státy ve svých jurisdikcích zřídily útvary pro trestnou činnost v oblasti práv duševního vlastnictví, aby zamezily duplikování strategií prosazování práv duševního vlastnictví mezi svými různými příslušnými orgány. Nedostatky a podobná nebezpečí duplicit existují i ve spolupráci mezi členskými státy. Vzhledem k tomu, že orgány mají často potíže se sledováním činností porušujících práva duševního vlastnictví přes vnitřní hranice Unie, mohou jen zřídka plánovat a provádět přeshraniční vyšetřování a operace v rámci jednotného trhu.

Aniž jsou dotčeny probíhající činnosti²⁸, má Komise za to, že spolupráci mezi všemi vnitrostátními orgány, které jsou zapojeny do ochrany duševního vlastnictví, lze posílit zřízením skupiny odborníků pro všechny příslušné orgány členských států²⁹. Toto fórum,

²⁴ Tato opatření jsou zaměřena zejména na zlepšení operativních a jiných informací pro účely strategické a operační analýzy, přednostní zacílení na významné skupiny organizovaného zločinu, rozvoj nástrojů pro finanční vyšetřování a vymáhání majetku z trestné činnosti, podporu multidisciplinární spolupráce v rámci EU a zlepšení spolupráce s hlavními zdrojovými a tranzitními zeměmi a příslušnými partnery.

²⁵ Usnesení Rady ze dne 10.12.2012.

²⁶ Úř. věst. C 129, 26.5.2005, s. 3.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Zejména činnosti v rámci akčního plánu v celní oblasti nebo boj EU proti závažné a organizované trestné činnosti, viz Úř. věst. C 80, 19.3.2013, s. 1.

²⁹ Mohla by rovněž dohlížet na používání společných nástrojů, jako jsou databáze pro účely vynucování a systém ACIST vyvinuté střediskem.

keré by umožnilo sdílení osvědčených postupů i diskuse o směřování politiky v oblasti duševního vlastnictví, by tak mohlo přispět ke zvýšení účinnosti prosazování práv duševního vlastnictví ze strany EU³⁰.

Opatření 7: Komise zřídí skupinu odborníků z členských států pro prosazování práv duševního vlastnictví, v rámci níž mohou členské státy sdílet osvědčené postupy pro práci všech svých zúčastněných orgánů v rámci EU a informovat se o plnění tohoto akčního plánu.

3.2. Odborná příprava pro vnitrostátní orgány na jednotném trhu

Odborná příprava vnitrostátních orgánů reagující na trendy a obchodní modely spojené s porušováním práv duševního vlastnictví, která je rovněž zaměřena na sdílení osvědčených postupů v oblasti identifikačních technik, probíhá převážně na vnitrostátní úrovni. I tam, kde je přeshraniční odborná příprava a budování znalostí k dispozici, dochází často k dělení podle typu donucovacího orgánu a neprobíhá za vzájemného zapojení všech orgánů. V souvislosti s jednotným trhem je proto třeba rozvíjet přeshraniční programy odborné přípravy donucovacích orgánů působících v oblasti práv duševního vlastnictví. V letech 2012 a 2013 středisko uskutečnilo semináře k budování znalostí pro pracovníky donucovacích orgánů zaměřené na trestnou činnost v oblasti padělání pesticidů a farmak. Na těchto základech by nyní měla být naplánována školení pro úředníky členských států, kteří jsou zapojeni do prosazování práv duševního vlastnictví v praxi. Odrůdový úřad Společenství (CPVO) mezitím v květnu 2013 uspořádal seminář o prosazování práv k odrůdám rostlin pro všechny kategorie odborníků na duševní vlastnictví, kteří se na tuto oblast specializují. Středisko bude v roce 2014 i nadále rozvíjet komplexní soubor odvětvových programů odborné přípravy v oblasti prosazování práv duševního vlastnictví pro orgány členských států. Tyto programy jsou koordinovány s Europolem, Eurojustem, Evropskou policejní akademií (CEPOL) a úřadem CPVO.

Mezitím může ke zlepšení, pokud jde o účinné prosazování práv duševního vlastnictví a dosažení nápravy, vést rovněž rozvoj odborné přípravy pro právníky na téma právních předpisů EU v oblasti duševního vlastnictví.

Za tímto účelem bude Komise podporovat vzdělávání právníků, pokud jde o právní předpisy EU v oblasti duševního vlastnictví, zejména plným využitím evropského justičního portálu³¹ k šíření stávajících vzdělávacích materiálů.

Opatření 8: Komise podpoří středisko při přípravě komplexního souboru odvětvových programů odborné přípravy pro orgány členských států souvisejících s prosazováním práv duševního vlastnictví s ohledem na jednotný trh.

³⁰ Oblast působnosti a mandát této skupiny odborníků budou stanoveny rozhodnutím Komise v roce 2014.

³¹ Viz: e-justice.europa.eu

3.3. Odpovědnost veřejných zadavatelů prověřovat výskyt výrobků porušujících práva duševního vlastnictví v rámci zadávání veřejných zakázek

Veřejné zakázky v rámci Unie mohou vést k infiltraci výrobků porušujících práva duševního vlastnictví do služeb veřejného sektoru. Komise jako první krok v roce 2014 podpoří lepší výměnu informací mezi orgány veřejné moci členských států o těchto otázkách a uspořádá za tímto účelem konzultaci v rámci skupiny odborníků z členských států pro zadávání veřejných zakázek. Také tematické semináře pořádané střediskem umožní orgánům veřejné moci z různých členských států projednat problémy, se kterými se setkaly, a vyměňovat si osvědčené postupy. Kromě toho Komise uskuteční první odvětvový pilotní projekt, v rámci kterého prověří veřejné nákupy ve zdravotnictví, aby posoudila rozsah problému v tomto odvětví. Na základě těchto činností Komise zveřejní a bude propagovat metodickou příručku, která orgánům veřejné moci napomůže při odhalování padělaných výrobků a prevenci jejich vstupu do veřejných služeb.

Opatření 9: Komise hodlá vytvořit, propagovat a zveřejnit příručku osvědčených postupů, aby se orgány veřejné moci vyvarovaly nákupu padělaných výrobků.

4. LEPŠÍ SLEDOVÁNÍ A PŘESNĚJŠÍ ZAMĚŘENÍ POLITIKY PROSAZOVÁNÍ PRÁV DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

4.1. Analýza trendů, pokud jde o duševní vlastnictví a jeho porušování

Z hlediska veřejného zájmu by politiky prosazování práv duševního vlastnictví měly být zaměřeny na taková porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku, která mají největší potenciál narušit investice do inovací a tvořivosti a poškodit dobro spotřebitelů a hospodářský růst. V této souvislosti je třeba objektivně určit a poté systematicky sledovat odvětví intenzivně využívající práv duševního vlastnictví, kterým porušování práv duševního vlastnictví způsobuje největší škody, aby bylo zajištěno, že nástroje politiky stanovené v tomto sdělení a právní režimy nápravy budou fungovat. Evropský patentový úřad (EPO) a úřad OHIM v září 2013 zveřejnily studii, která představuje prvotní posouzení, pokud jde o odvětví intenzivně využívající práv duševního vlastnictví v rámci EU³². Druhá fáze zprávy OHIM/EPO o odvětvích intenzivně využívajících práv duševního vlastnictví bude zveřejněna na podzim roku 2014³³.

Jakmile budou identifikována odvětví intenzivně využívající práv duševního vlastnictví, bude třeba pomocí spolehlivých metodik v těchto odvětvích odhadnout rozsah porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku³⁴. Komise spolu se střediskem do roku 2015

³² *Intellectual Property Rights intensive industries*, citováno výše.

³³ Vytěžováním údajů na úrovni společností tak budou na vnitrostátní úrovni identifikována odvětví intenzivně využívající práv duševního vlastnictví, vyčíslen jejich přínos k hospodářství jednotlivých členských států a posouzeno, do jaké míry se o práva duševního vlastnictví opírají malé a střední podniky.

³⁴ V roce 2012 organizace RAND Europe vypracovala zprávu pro Komisi (*Measuring IPR infringements in the internal market*, citováno výše), v níž přezkoumala cca 200 stávajících studií a zdůraznila jejich

navrhne transparentní a pragmatické modely k odhadu trendů, pokud jde o porušování práv duševního vlastnictví v těchto odvětvích.

Pokud jde o odvětví intenzivně využívající práv duševního vlastnictví, která dodávají své výrobky on-line a potýkají se s nabídkou nelegálních výrobků „zdarma“, jež práva duševního vlastnictví porušují, Komise vypracovává studii k vyhodnocení vytěšňujících účinků nelegálních výrobků na legální výrobky. Studie bude dokončena do konce roku 2014. Komise společně se střediskem rovněž zahájí studii o porušování licencí typu „Creative Commons“ ze strany porušovatelů práv, kteří si snaží přivlastnit volná díla. Středisko se kromě toho bude věnovat výzkumu chování a postojů mladší generace, pokud jde o vzorce spotřeby u výrobků, na něž se vztahují práva duševního vlastnictví.

V souvislosti se svou činností v oblasti celní politiky bude Komise nadále shromažďovat a zpřístupňovat údaje o celních zadrženích na vnějších hranicích EU. Tyto informace budou doplněny informacemi o porušeních práv duševního vlastnictví zaznamenaných na jednotném trhu³⁵. Středisko s podporou příslušných vnitrostátních orgánů souběžně připravuje databázi judikatury z oblasti porušování práv duševního vlastnictví.

Aby bylo zaručeno, že tyto údaje budou účelně využity k tomu, aby politika prosazování práv duševního vlastnictví byla založena na transparentních ekonomických základech, hodlá Komise počínaje rokem 2014 poskytovat v této oblasti ekonomické zprávy. Tyto zprávy budou sloužit jako nástroj pro sledování politik Komise proti porušování práv duševního vlastnictví v komerčním měřítku.

Opatření 10: Komise jednou za dva roky zveřejní zprávu o ekonomickém dopadu politiky EU v oblasti práv duševního vlastnictví, která může sloužit jako účinnější nástroj ke sledování nové politiky EU v oblasti prosazování práv duševního vlastnictví, jak stanoví toto sdělení.

³⁵ silné a slabé stránky, pokud jde o metodiky a údaje. Na tomto základě navrhla recenzovanou metodiku, kterou lze použít pro odhad úrovně porušování práv duševního vlastnictví v hospodářství. Údaje budou uloženy v systému ACIST (*Anti-Counterfeiting Intelligence Support Tool*) vyvinutém úřadem OHIM ve spolupráci s Europolem: <https://www.tmdn.org/enforcementintelligence-webapp/>